

Hataloméhség vagy kisebbségi jogvédelem?

Voksvadászat – biggyeszti le az ajkát megvetően a politikai elemző vagy az önmagát felsőbbrendűnek gondoló politikus, amikor arról értesül, hogy demokráciában egy politikus miként próbál minél nagyobb népszerűsége és több szavazatra szert tenni. Populizmus – kiáltják vádként, amikor egy politikus vagy egy párt olyan lépést tesz, amivel pillanatnyi előnyért a hosszú távú kiszámíthatóságot teszi kockára. Pedro Sánchez spanyol miniszterelnök mostani javaslata mindkét váddal okkal szembesülhet úgy, hogy abban is példát mutat, miként kell fittyet hányni a soros elnökségi státusz által megkövetelt semlegességre, és belpolitikai célokra használni az elnökségi félét.

Történt ugyanis, hogy a július 23-án tartott spanyol parlamenti választások a várakozásokkal ellentétben nem hoztak egyértelmű kormánytöbbséget egyik oldalnak sem.¹ Mivel a választók nem döntöttek egyértelműen, felértelmeződött mind baloldalon, mind pedig jobboldalon a szövetségkötési politika. Ebben pedig, egyelőre úgy tűnik, a baloldal vezető ereje, az eddig kormányzó Spanyol Szocialista Munkáspárt az elszántabb. Igaz, ez eddig is így volt: míg a média folyamatosan a Néppárt radikalizálódásától tartott a Voxszal való összefogás esetén, a munkáspártiak már az előző választás után is magától értetődő természetességgel kötöttek koalíciót a szélsőbaloldali Podemossal.

Ezúttal, úgy tűnik, további kockázatot is hajlandók vállalni a kormányzati hatalom megtartásáért. Mivel a szocialisták csak úgy tudják megtartani kormánytöbbségüket a spanyol parlamentben, ha a szeparatista Együtt Katalóniáért (Junts per Catalunya) pártot beveszik a koalícióba, ezért úgy tűnik, hogy megteszik azt a lépést, amitől eddig mindkét nagy párt a spanyol demokrácia eddigi közel ötvenéves történelme során visszaretent.

A meginduló tárgyalások persze nem egyszerűek. A katalán függetlenségpártiak, akik a választások előtt még határozottan kizárták bármiféle megegyezés lehetőségét bármelyik spanyol párttal,² most legalábbis magas árat szabnak a támogatásukért. Pedro Sánchez spanyol miniszterelnök pedig

¹ ODRÓBINA 2023.

² SHIELDS 2023.

minden árat hajlandó megfizetni hatalma megtartásáért. Így megígérte a katalán szeparatistáknak, hogy a katalán nyelvet – a baszkkal és a galíciaival egyetemben – az Európai Unió hivatalos nyelvéné teszi.³

Az ígéretet tett követte,⁴ és az Európai Unió soros elnökségét ebben a fél évben ellátó Spanyolország külügyminisztere levelet írt a soros elnökségnek (nem tévedés, ugyanarról az országról van szó), valamint az Európai Unió Tanácsának főtitkárához, hogy az Általános Ügyek Tanácsa vegye napirendre az Európai Unió huszonnégy hivatalos nyelvének a baszkkal, a galíciaival és a katalánnal való kibővítését.

Sáncheznek a szocialisták hatalmának megtartásáért tett javaslata az egyik legérzékenyebb pontján találja el az Európai Uniót. A nemzetiségi kérdés és a nemzetiségi kisebbségek jogainak problémája az a téma, amelyet az uniós intézmények születésük pillanatától kezdve igyekeznek lesöpörni az asztalról, amint azt a Minority SafePack esetében is láthattuk.⁵ Az egyetlen kivétel talán az Európai Parlament, amely nemcsak felkarolja a nemzeti kisebbségek jogait érintő kezdeményezéseket, hanem önálló csoportközi csoportot is létrehozott a nemzeti kisebbségek sajátos szempontjainak képviseletére.⁶

A hivatalos nyelveknek az európai integrációban betöltött szerepének fontosságát mutatja, hogy az Európai Gazdasági Közösség megalakulását követő első rendelet ennek szabályozásával foglalkozott,⁷ és ez mind a mai napig – azóta már számos módosítással – hatályban van. Noha sok törekvés született már az előző évtizedekben arra, hogy a tagállamok első számú hivatalos nyelve mellett az úgynevezett társhivatalos – azaz hivatalosként szintén elismert – nyelveket is ismerje el hivatalosnak az Európai Unió. Mind ez idáig azonban csak a Lisszaboni Szerződést elsőre elutasító Írország tudta kivívni magának a második körös igenért cserébe, hogy az angol mellett a másik hivatalos nyelvet, a gaelt is elismertesse az uniós intézményekkel.

Most a baszk, a galíciai és a katalán vár erre a sorsra. Sokak számára már az eddigi huszonnégy hivatalos nyelv jelentette 552 lehetséges nyelvi kombináció, a fordítással és tolmácsolással foglalkozó több ezer ember is olyan anyagi terhet jelent, amit nem engedhet meg magának az Európai Unió a jövőben. Ezeknél az aggodalmaknál azonban távlatosan sokkal fontosabb, hogy a spanyol javaslat esetleges elfogadásával, de akár már a tárgyalásával is, az uniós

³ HERNÁNDEZ-MORALES 2023.

⁴ El País 2023.

⁵ TÁRNOK 2021.

⁶ European Parliament [é. n.].

⁷ Tanács 2013.

Hataloméhség vagy kisebbségi jogvédelem?

intézményeknek nyíltan szembe kell nézniük a nemzetiségi probléma nyers valójával. A soron következő vita pedig könnyen kinyithatja a nemzeti kisebbségek Pandóra szelencéjét uniós szinten is.

2023. augusztus 23.

Felhasznált irodalom

- El País (2023): Constitución de las Cortes: 17 de agosto | Díaz apela al diálogo y a la desjudicialización del 'procès' para la negociación de un Gobierno progresista. *Elpais.com*, 2023. augusztus 17. Online: https://elpais.com/espana/elecciones-generales/2023-08-17/la-constitucion-de-las-cortes-generales-resultados-y-pactos-del-23j-en-directo.html?ss-m=TW_CM%C3%A7
- European Parliament [é. n.]: *Intergroup on Traditional Minorities, National Communities and Languages [IG9-23]*. Online: www.europarl.europa.eu/meps/en/intergroup/6310/Intergroupe%20%C2%ABMinorit%C3%A9s%20traditionnelles,%20communaut%C3%A9s%20nationales%20et%20langues%C2%BB
- HERNÁNDEZ-MORALES, Aitor (2023): Sánchez's Polyglot Promise: Bringing Spain's other Languages to Brussels. *Politico.eu*, 2023. augusztus 18. Online: www.politico.eu/article/spain-pm-pedro-sanchez-basque-catalan-galician-eu-official-languages/
- ODROBINA Kristóf (2023): Győzött a spanyol jobboldal, de centiken múlik az abszolút többség. *Magyarnemzet.hu*, 2023. július 23. Online: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2023/07/tarolhatott-a-jobboldal-a-spanyol-parlamenti-valasztasokon>
- SHIELDS, Cillian (2023): Pro-independence Junts, Taking a Confrontational Approach to Relations with Spain. *Catalannews.com*, 2023. július 19. Online: www.catalannews.com/politics/item/pro-independence-junts-taking-a-confrontational-approach-to-relations-with-spain
- Tanács (2013): *A Tanács 1. rendelete az Európai Gazdasági Közösség által használt nyelvek meghatározásáról [IG9-23]*. Online: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1958R0001:20130701:HU:PDF>
- TÁRNOK Balázs (2021): Az Európai Bizottság lesöpörte az asztalról a Minority SafePack kisebbségvédelmi kezdeményezést. *Eustrat.uni-nke.hu*, 2021. január 15. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2021/01/15/az-europai-bizottsag-lesoportez-az-asztalrol-a-minority-safe-pack-kisebbssegvedelmi-kezdemenyezest>